Euroopa Parlament
2024-2029

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2025/2075(INI)

29.1.2026

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saaja: põhiseaduskomisjon

Euroopa Liidu põhiõiguste harta rakendamise kohta ELi õigusraamistikus
(2025/2075(INI))

Arvamuse raportöör: Alice Kuhnke

PA_NonLeg

MUUDATUSETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon esitab põhiseaduskomisjonile kui vastutavale komisjonile järgmised muudatusettepanekud:

Muudatusettepanek 1

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 2 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat,

Muudatusettepanek 2

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 4 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee aastaaruandeid Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise järelevalve kohta[1a],
	[1a] Euroopa Nõukogu, Ministrite komitee aastaaruanded.

Muudatusettepanek 3

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 4 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsiooni,

Muudatusettepanek 4

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 4 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse ÜRO inimõiguste ja põhivabaduste kaitset käsitlevaid õigusakte, sealhulgas inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelist konventsiooni, naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni, puuetega inimeste õiguste konventsiooni, rahvus- või etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õiguste deklaratsiooni, ÜRO vähemuste küsimuste foorumi soovitusi ning ÜRO inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise protsessi soovitusi ja aruandeid, samuti ÜRO lepingute järelevalveorganite kohtupraktikat ja ÜRO Inimõiguste Nõukogu erimenetlusi,

Muudatusettepanek 5

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 4 d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse seksuaalsel sättumusel ja sooidentiteedil põhineva vägivalla ja diskrimineerimise eest kaitsmise sõltumatu eksperdi aruannet „Nn konversiooniteraapia toimingud“ (A/HRC/44/53), mille avaldas 1. mail 2020 ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo,

Muudatusettepanek 6

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 5 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 11. aprilli 2024. aasta resolutsiooni abordiõiguse lisamise kohta Euroopa Liidu põhiõiguste hartasse[1a],
	[1a] ELT C, C/2025/1279, 13.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.

Muudatusettepanek 7

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 5 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Nõukogu 10. novembril 1994. aastal vastu võetud rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni,

Muudatusettepanek 8

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 6 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel[1a],
	[1a] ELT L 303, 2.12.2000, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj.

Muudatusettepanek 9

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (õigusriigi tingimuslikkuse määrus)[1a],
	[1a] ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

Muudatusettepanek 10
Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsust 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega[1a],
	[1a] ELT L 328, 6.12.2008, lk 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.

Muudatusettepanek 11

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrust (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ

(digiteenuste määrus)[1a],

[1a] ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.

Muudatusettepanek 12

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[1a],

---

[1a] ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

Muudatusettepanek 13

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 e (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi,

Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus)[1a],

---

[1a] ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.

Muudatusettepanek 14

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 f (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus)[1a],

---

[1a] ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

Muudatusettepanek 15

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 7 g (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta,[1a] eelkõige selle punkti 20,

---

[1a] ELT C 215, 19.6.2018, lk 162.

Muudatusettepanek 16

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 16. juuli 2025. aasta teatist „ELi dünaamiline eelarve tuleviku prioriteetide elluviimiseks – Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034“ (COM(2025)0570),

Muudatusettepanek 17

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 12. veebruari 2019. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu põhiõiguste harta rakendamise kohta ELi institutsioonilises raamistikus[1a],
	[1a] ELT C 449, 23.12.2020, lk 28.

Muudatusettepanek 18

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 7. veebruari 2018. aasta resolutsiooni vähemuste kaitse ja mittediskrimineerimise kohta ELi liikmesriikides[1a],
	[1a] ELT C 463, 21.12.2018, lk 21.

Muudatusettepanek 19

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 22. novembri 2023. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi ettepanekute kohta aluslepingute muutmiseks[1a],
	[1a] ELT C, C/2024/4216, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4216/oj.

Muudatusettepanek 20

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 e (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 18. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni vaenukõne ja vaenukuritegude lisamise kohta ELi kuritegude loetellu[1a],
	[1a] ELT C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

Muudatusettepanek 21

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 f (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatist „Kaasavam ja kaitsvam Euroopa: vaenukõne ja vaenukuritegude lisamine ELi kuritegude loetellu“ (COM/2021/0777),

Muudatusettepanek 22

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 10 g (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 11. juuli 2023. aasta resolutsiooni ELi aluslepingute üleminekuklauslite rakendamise kohta[1a],
	[1a] ELT C, C/2024/3996, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3996/oj.

Muudatusettepanek 23

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 11 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021)0101),

Muudatusettepanek 24

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 11 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 7. oktoobri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ (COM(2020)0620),

Muudatusettepanek 25

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 11 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 2. detsembri 2020. aasta teatist „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“ (COM(2020)0711),

Muudatusettepanek 26

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 12

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
– võttes arvesse komisjoni aastaaruandeid ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta,	– võttes arvesse komisjoni aastaaruandeid ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta, ***eelkõige komisjoni 10. oktoobri 2024. aasta aruannet „Põhiõiguste edendamise, kaitse ja jõustamise rahastamine – 2024. aasta aruanne ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta“ (COM(2024)0456), ning iga-aastast õigusriigi tsüklit,***

Muudatusettepanek 27

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 12 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

Muudatusettepanek 28

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 13

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
– võttes arvesse Euroopa Liidu	– võttes arvesse Euroopa Liidu

Põhiõiguste Ameti aastaaruandeid põhiõiguste kohta,	Põhiõiguste Ameti ***(FRA) aruandeid, eelkõige tema*** aastaaruandeid põhiõiguste kohta ***ja tema 19. detsembri 2023. aasta aruannet „EU funds: Ensuring compliance with fundamental rights“ (ELi rahalised vahendid: põhiõiguste järgimise tagamine)***,

Muudatusettepanek 29

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 13 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse komisjoni 5. oktoobri 2021. aasta teatist „ELi strateegia antisemitismi vastu võitlemiseks ja juudi eluviisi edendamiseks (2021–2030)“ (COM(2021)0615) ning komisjoni eduaruandeid strateegia ajakohastamise ja rakendamise kohta,

Muudatusettepanek 30

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 13 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse FRA, Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) ja Eurostati 25. novembri 2024. aasta aruannet „EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the 27 EU Member States“ (ELi soolise vägivalla uuring – peamised tulemused: naiste kogemused 27 ELi liikmesriigis),

Muudatusettepanek 31

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 13 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse 2022. aasta mais avaldatud aruannet Euroopa tuleviku konverentsi lõpptulemuste kohta,

Muudatusettepanek 32

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 15 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse organisatsioonide European Implementation Network (EIN) ja Democracy Reporting International (DRI) ühisaruannet „Justice Delayed and Justice Denied: Non-Implementation of European Courts Judgments and the Rule of Law“ (Hilinenud õigusemõistmine ja õigusemõistmisest keeldumine: Euroopa kohtute otsuste täitmata jätmine ja õigusriigi põhimõte), milles käsitletakse Euroopa Kohtu otsuste täitmata jätmist ELi liikmesriikides[1a],
	[1a] EIN ja DRI, „Justice Delayed and Justice Denied: Non-Implementation of European Courts Judgments and the Rule of Law“.

Muudatusettepanek 33

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 15 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni Euroopa kodanikualgatuse „Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe“ (Vähemuste turvapakett – miljon

allkirja Euroopa mitmekesisuse nimel) kohta[1a],

[1a] ELT C 445, 29.10.2021, lk 70.

Muudatusettepanek 34

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 15 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse oma 18. aprilli 2023. aasta resolutsiooni institutsiooniliste suhete kohta ELi ja Euroopa Nõukogu vahel[1a],
	[1a] ELT C, C/2023/442, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.

Muudatusettepanek 35

Resolutsiooni ettepanek
Volitus 16 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	– võttes arvesse Euroopa Nõukogu 1992. aastal vastu võetud Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte hartat,

Muudatusettepanek 36

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus B

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
B. arvestades, et käesolevas raportis ei ***hinnata*** kõiki hartas sisalduvaid individuaalseid õigusi, vaid ***pigem analüüsitakse*** harta kui ELi esmase õiguse vahendi rakendamist;	B. arvestades, et käesolevas raportis ei ***analüüsita*** kõiki hartas sätestatud individuaalseid õigusi, vaid ***hoopis uuritakse*** harta kui ELi esmase õiguse vahendi rakendamist;

Muudatusettepanek 37

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus D a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Da. arvestades, et harta tulemuslik kohaldamine on väga vajalik, et tagada ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ELi väärtuste austamine kogu liidus, nähes ette siduvad põhiõiguste standardid, mille suhtes kohaldatakse kohtulikku kontrolli, suurendades õiguskindlust ja ametiasutuste vastutust ning tagades üksikisikutele õiguskaitse kättesaadavuse; arvestades, et õigusriigi põhimõtte järgimine on põhiõiguste kaitse eeltingimus ning pidev oht kohtusüsteemi sõltumatusele, meediavabadusele ja korruptsioonivastastele süsteemidele takistab harta praktilist kohaldamist;

Muudatusettepanek 38

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus E a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ea. arvestades, et põhiõiguste rikkumisega seotud ühtlustatud näitajate ja ühtsete määratluste puudumine liikmesriikides pärsib liidu suutlikkust hinnata suundumusi; arvestades, et väga oluline on tagada vastutus ja harta nõuetekohane rakendamine;

Muudatusettepanek 39

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus F

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
F. arvestades, et harta artiklis 51 määratletakse harta kohaldamisala, sealhulgas seoses subsidiaarsuse põhimõttega, võttes arvesse liikmesriikide ja liidu volitusi ning austades liidule aluslepingutega antud volituste piire;	F. arvestades, et harta artiklis 51 määratletakse harta kohaldamisala, sealhulgas seoses subsidiaarsuse põhimõttega, võttes arvesse liikmesriikide ja liidu volitusi ning austades liidule aluslepingutega antud volituste piire***, hõlmates samas ka ELi lepingu artikli 4 lõikes 2 sätestatud nõuet austada liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mis on omane nende poliitilistele ja põhiseaduslikele põhistruktuuridele, sealhulgas piirkondlikule ja kohalikule omavalitsusele***; ***arvestades, et liikmesriigid peaksid tingimata hartat praktikas täielikult kohaldama ja jõustama, sest selle tegemata jätmine mitte ainult ei kahjusta põhiõiguste kaitset, vaid ka ohustab ELi õiguse ühetaolist kohaldamist, liidu õiguskorra usaldusväärsust ja kodanike usaldust ELi institutsioonide vastu;***

Muudatusettepanek 40
Põhjendus F a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Fa. arvestades, et harta artiklis 51 nõutakse, et liit tagaks kõigi hartas sätestatud õiguste edendamise ja tulemusliku kohaldamise;

Muudatusettepanek 41

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus G a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ga. arvestades, et Euroopa tuleviku konverentsi järeldustes nõudsid kodanikud harta tulemuslikumat kohaldamist, et tagada põhiõiguste kaitse

	võimalikult tõhus toimimine kogu ELis, mis aitaks ka minna kaugemale harta artikli 51 praegusest tõlgendusest;

Muudatusettepanek 42

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus H

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
H. arvestades, et artikli 51 kohaselt kohaldatakse harta sätteid liikmesriikide suhtes üksnes liidu õiguse rakendamise korral; arvestades, et ***sellise*** nõude ***ebakindlate piiride tõttu on siiski raske kindlaks teha, kas ja kuidas hartat praktikas rakendada***;	H. arvestades, et artikli 51 kohaselt kohaldatakse harta sätteid ***subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes peamiselt liidu institutsioonide, organite ja asutuste suhtes ning*** liikmesriikide suhtes üksnes liidu õiguse rakendamise korral; arvestades, et ***selline piiratud kohaldamisala tekitab riigi tasandil lünki põhiõiguste kaitses, muutes liikmesriikide suhtes*** nõude ***kohaldamise ebapiisavaks, et käsitleda põhiõiguste rikkumist***;

Muudatusettepanek 43
]
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus I

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
I. arvestades, et harta on liidu institutsioonide, organite ja ***ametite*** suhtes siduv***,*** isegi ***kui nad tegutsevad väljaspool ELi õigusraamistikku***;	I. arvestades, et harta on liidu institutsioonide, organite ja ***asutuste*** suhtes siduv isegi ***ELi vahendite eraldamisel ja rakendamisel***;

Muudatusettepanek 44

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus I a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ia. arvestades, et vastavalt komisjoni 2024. aasta aruandele harta kohaldamise kohta ei jõua põhiõiguste peamiste

osalejateni piisavalt rahalisi vahendeid; arvestades, et probleemid hõlmavad raskusi teabe leidmisel kättesaadavate rahaliste vahendite kohta, rahaliste vahendite kättesaadavust kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele põhiõigustega seotud meetmete jaoks ning rahastamiskärbete mõju juhtudel, kui need kärped piiravad kodanikuühiskonna ja põhiõigustega tegelevate asutuste suutlikkust aidata kaasa avatud ja demokraatlikule arutelule;

Muudatusettepanek 45

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus I b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ib. arvestades, et tugev kodanikuühiskond ja kodanikuühiskonna aktiivset tegutsemist võimaldav ruum on demokraatia olulised alustalad, mis toetavad läbipaistvust, vastutust ning ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtuste edendamist ja kaitsmist, samuti õigusliku ja sotsiaalse toe pakkumist üksikisikutele, eelkõige tõrjutud rühmadesse kuuluvatele inimestele; arvestades, et kodanikuühiskonna tegutsemisruum aheneb kogu liidus, olgu see siis üksikisikute, valitsusväliste organisatsioonide, inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike või aktivistide jaoks, keda kimbutab kasvav ja ebaproportsionaalne rahaline ja poliitiline surve, mis kahjustab harta rakendamist; arvestades, et kodanikuühiskonna pikaajaline prognoositav, piisav ja kestlik rahastamine liidu vahenditest on äärmiselt oluline, et kodanikuühiskond saaks jõudsalt areneda ja täita oma järelevalvaja rolli ning et tugevdada ühiskonna vastupanuvõimet ja kogu ühiskonna reageerimist kriisidele; arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonidel on oluline roll ka harta

järgimisel ja sotsiaalteenuste osutamisel, eelkõige tõrjutud kogukondadele;

Muudatusettepanek 46
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus J

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
J. arvestades, et üha keerukamas regulatiivses keskkonnas tuleks harta kohaldamine viia ennetavalt kooskõlla ELi muutuvate prioriteetidega, sealhulgas keskkonna- ja kliimaalaste prioriteetidega;	J. arvestades, et üha keerukamas regulatiivses keskkonnas tuleks harta kohaldamine viia ennetavalt kooskõlla ELi muutuvate prioriteetidega, sealhulgas keskkonna- ja kliimaalaste***, sotsiaalsete, majanduslike ja digitaalsete*** prioriteetidega; ***arvestades, et komisjon, nõukogu ja parlament peaksid kasutama poliitikakujundamisel süstemaatiliselt FRA koostatud andmeid;***

Muudatusettepanek 47

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
K. arvestades, et võrdsus on liidu alusväärtus ning hartas, Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud põhiõigus; arvestades, et kogu ELis leidub diskrimineerivaid meetmeid;	K. arvestades, et võrdsus on liidu alusväärtus ning hartas, Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud põhiõigus; arvestades, et kogu ELis leidub diskrimineerivaid meetmeid ***ja selle olukorraga tuleks tegeleda***;

Muudatusettepanek 48

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ka. arvestades, et diskrimineerimise ennetamine ja selle vastu võitlemine on võrdõiguslikkuse ja põhiõiguste tõhusa

kasutamise tagamiseks väga vajalik; arvestades, et antisemitism on liidus jätkuvalt levinud ja on viimastel aastatel järsult süvenenud, mis rõhutab tungivat vajadust tõhusate ennetus-, kaitse- ja süüdistuste esitamise meetmete järele;

Muudatusettepanek 49

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Kb. arvestades, et põhiõiguste harta tulemusliku rakendamise jaoks on vaja läheneda valdkonnaüleselt, tunnistades, et inimesed võivad oma soo, rassi, etnilise päritolu, puude, vanuse, seksuaalse sättumuse või rändetausta tõttu kannatada kahe- või mitmekordse diskrimineerimise all;

Muudatusettepanek 50

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Kc. arvestades, et põhiõiguste harta artiklis 21 keelatakse igasugune diskrimineerimine, sealhulgas rahvusvähemusse kuulumise alusel;

Muudatusettepanek 51

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Kd. arvestades, et keeled on Euroopa identiteedi lahutamatu osa ja kultuuri kõige vahetum väljendus; arvestades, et kultuurilise, usulise ja keelelise mitmekesisuse austamine on ELi

põhiväärtused, mis on sätestatud harta artiklis 22;

Muudatusettepanek 52

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus K e (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ke. arvestades, et puuetega inimestel ei ole samal tasemel õigust era- ja perekonnaelu austamisele ega õigust luua perekond; arvestades, et puuetega inimeste, sealhulgas alaealiste sundsteriliseerimine on mitmes ELi liikmesriigis endiselt seaduslikult lubatud; arvestades, et endiselt takistatakse mitmes liikmesriigis puuetega inimeste osalemist poliitikas, sealhulgas hääletamist, ning nende õigus asuda poliitilisele ametikohale on piiratud;

Muudatusettepanek 53

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus L a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	La. arvestades, et 2019. aasta Eurobaromeetri eriuuringus, milles käsitleti teadlikkust harta kohta, osalejatest teatas ainult 42 % vastanutest, et nad on hartast kuulnud, ning neist ainult 12 % teadis, mis see on, samas kui enamik (57 %) ei olnud sellest kunagi kuulnud; arvestades, et vähem kui iga viies kodanik (16 %) leidis, et on harta kohta hästi informeeritud;

Muudatusettepanek 54

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus N

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
N. arvestades, et harta artiklis 14 ***rõhutatakse iga lapse õigust tasuta*** haridusele;	N. arvestades, et harta artiklis 14 ***on sätestatud, et igal lapsel on õigus*** haridusele ***ja et see õigus kätkeb võimalust saada tasuta kohustuslikku haridust***; ***arvestades, et segregatsioon, diskrimineerimine ja vaesus takistavad oluliselt tõrjutud laste, eelkõige roma laste võimalust saada kvaliteetset haridust;***

Muudatusettepanek 55

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus O

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
O. arvestades, et püsivad õiguslikud lüngad ja tõkked soo õiguslikul tunnustamisel ning ümberpööramistoimingute olemasolu on hartaga vastuolus; arvestades, et kõik liikmesriigid peavad kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga tagama sooidentiteedi õigusliku tunnustamise ja kaitse tavade eest, mis kahjustavad LGBTQIA+-inimeste väärikust või põhiõigusi;	O. arvestades, et püsivad õiguslikud lüngad ja tõkked soo õiguslikul tunnustamisel ning ümberpööramistoimingute olemasolu***, nimelt tavad, mille eesmärk on muuta või alla või maha suruda isiku seksuaalset sättumust, sooidentiteeti ja/või soolist eneseväljendust,*** on hartaga vastuolus; arvestades, et kõik liikmesriigid peavad kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga ***ja kohtupraktikaga*** tagama sooidentiteedi õigusliku tunnustamise ja kaitse tavade eest, mis kahjustavad LGBTQIA+-inimeste väärikust või põhiõigusi***, ning võtma vastu ja rakendama meetmeid mittediskrimineerimise põhimõtte järgimise tagamiseks***;

Muudatusettepanek 56

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus O a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Oa. arvestades, et harta artiklis 22 rõhutatakse, et liit peab austama keelelist mitmekesisust; arvestades, et harta rakendamisel tuleb kaitsta ka keelevähemustesse kuuluvate inimeste põhiõigusi;

Muudatusettepanek 57

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus O b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ob. arvestades, et mittebinaarsete ning inter- ja transsooliste inimeste vastu suunatud patologiseerimistavad ELis on vastuolus põhiõigustega;

Muudatusettepanek 58

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus P

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
P. arvestades, et vaenukuriteod ja vaenukõne rikuvad põhiõigusi ning neid ei käsitleta liidu õiguses piisavalt; arvestades, et on äärmiselt oluline lisada vaenukõne ja vaenukuriteod ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 sätestatud ELi kuritegude loetellu ning võtta vastu ELi seadusandlik akt, mis käsitleb neid ohte, sealhulgas sooidentiteedi ***ja*** seksuaalse sättumuse alusel;	P. arvestades, et vaenukuriteod ja vaenukõne rikuvad põhiõigusi ning neid ei käsitleta liidu õiguses piisavalt; arvestades, et on äärmiselt oluline lisada vaenukõne ja vaenukuriteod ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 sätestatud ELi kuritegude loetellu ning võtta vastu ELi seadusandlik akt, mis käsitleb neid ohte, sealhulgas sooidentiteedi***, soolise eneseväljenduse,*** seksuaalse sättumuse ***ja sootunnuste*** alusel; ***arvestades, et üliloluline on tugevdada vaenust ajendatud ohvristamise ohus olevate isikute, sealhulgas traditsioonilistesse rahvus- või keelevähemustesse kuuluvate inimeste kaitset;***

Muudatusettepanek 59
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus P a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Pa. arvestades, et paljud diskrimineerimise, vaenukuritegude ja õiguste rikkumise ohvrid ei teata neist vahejuhtumitest, mis toob kaasa põhiõiguste rikkumiste pideva alahindamise;

Muudatusettepanek 60

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Q

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
Q. arvestades, et hartas sätestatud sotsiaalsete ja majanduslike õiguste potentsiaali ei ole siiani piisavalt kasutatud; arvestades, et ***sotsiaalsete õiguste austamine*** ei ***ole*** mitte ainult ***eetiline*** ja ***õiguslik kohustus***, vaid ***ka majanduslik vajadus***;	Q. arvestades, et hartas sätestatud sotsiaalsete ja majanduslike õiguste potentsiaali ei ole siiani piisavalt kasutatud; arvestades, et ***nende õiguste austamise tagamine*** ei ***suurenda*** mitte ainult ***sotsiaalset kaasatust*** ja ***õiguskindlust***, vaid ***võib ka soodustada kestlikku majanduskasvu ja tööturul osalemist***; ***arvestades, et elukalliduse kriis, eelkõige seoses eluaseme, energia ja toiduga, takistab nende õiguste tulemuslikku kasutamist ja kodanike võrdset osalemist ühiskondlikus elus;***

Muudatusettepanek 61
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus R

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
R. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 6 rõhutatakse ka, et Euroopa inimõiguste konventsiooniga tagatud põhiõigused ***peavad olema*** liidu õiguse üldpõhimõtted;	R. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 6 rõhutatakse, et Euroopa inimõiguste konventsiooniga tagatud põhiõigused ***on*** liidu õiguse üldpõhimõtted;

Muudatusettepanek 62
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus T

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
T. arvestades, et liidu majanduse juhtimise ***valdkonnas pööratakse vähe tähelepanu hartas sätestatud sotsiaalõigustele; arvestades, et neid tuleb pidada põhiõigusteks***;	T. arvestades, et liidu majanduse juhtimise ***raamistikku tuleks rakendada viisil, mis on kooskõlas hartaga, sealhulgas asjakohasel juhul selles sisalduvate sotsiaalsätetega***;

Muudatusettepanek 63
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus V a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Va. arvestades, et ELi toimimise lepingu artiklis 10 on sätestatud, et liit püüab „võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel“;

Muudatusettepanek 64
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus V b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Vb. arvestades, et iga kolmas naine ELis (30,7 %) on oma elu jooksul kogenud mis tahes toimepanija poolt füüsilist vägivalda või ähvardusi ja/või seksuaalset vägivalda[1a];
	[1a] FRA, EIGE ja Eurostat, „EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27“ (ELi soolist vägivalda käsitlev uuring – peamised tulemused. ELI 27 liikmesriigi naiste kogemused), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2024.

Muudatusettepanek 65
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus W

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
W. arvestades, et ELi õigusloome- ja otsustusprotsessi läbipaistvus kaasneb õigusega heale haldusele, mis on sätestatud harta artiklis 41 ning on kodanike jaoks oluline eeltingimus, mis võimaldab hinnata ja nõuetekohaselt jälgida harta rakendamist ELi institutsioonide poolt;	W. arvestades, et ELi õigusloome- ja otsustusprotsessi läbipaistvus kaasneb õigusega heale haldusele, mis on sätestatud harta artiklis 41 ning on kodanike jaoks oluline eeltingimus, mis võimaldab hinnata ja nõuetekohaselt jälgida harta rakendamist ELi institutsioonide poolt; ***arvestades, et Eurobaromeetri 2025. aasta novembri uuringu kohaselt on neli Euroopa kodanikku kümnest seisukohal, et suurem läbipaistvus ja juurdepääs teabele poliitikas osalemise viiside kohta julgustaks kodanikke enim ELi otsustusprotsessis otseselt osalema;***

Muudatusettepanek 66
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus X

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
X. arvestades, et harta on oluline vahend põhiõiguste kaitsmiseks uutes ja kujunemisjärgus poliitikavaldkondades***,*** ***nagu tehisintellekt***;	X. arvestades, et harta on oluline vahend põhiõiguste kaitsmiseks uutes ja kujunemisjärgus poliitikavaldkondades;

Muudatusettepanek 67
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus X a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Xa. arvestades, et ilma piisavate kaitsemeetmete tagamiseta võivad digivaldkond ja kujunemisjärgus tehnoloogia, näiteks tehisintellekt, kahjustada põhiõigusi;

Muudatusettepanek 68
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Y a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ya. arvestades, et sõna- ja teabevabadus on hartas sätestatud põhiõigused ja demokraatia alustalad ning neid tuleb kogu liidus täielikult austada ja kaitsta;

Muudatusettepanek 69
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Y b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	b. arvestades, et rahumeelse kogunemise ja ühinemise vabadus on hartas sätestatud põhiõigused ja demokraatia alustalad ning neid tuleb kogu liidus austada ja täielikult kaitsta;

Muudatusettepanek 70
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
Z. arvestades, et ***Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (***FRA***)*** on kooskõlas oma volitustega sõnastanud järeldused harta tõhusaks rakendamiseks[5], [6], [7];	Z. arvestades, et FRA on kooskõlas oma volitustega sõnastanud järeldused harta tõhusaks rakendamiseks[5], [6], [7]; ***arvestades, et FRA kannab keskset rolli põhiõiguste olukorra jälgimisel ELis ja harta järgimisel liikmesriikides ning ka poliitikakujundajate toetamisel, et tagada põhiõiguste austamine ja edendamine praegustes ja tulevastes ELi õigusaktides ja poliitikameetmetes; arvestades, et FRAga tuleks korrapäraselt konsulteerida selliste seadusandlike tekstide eelnõude üle, mis võivad tekitada probleeme seoses hartaga hõlmatud õigustega, sealhulgas komisjoni ettepanekute või institutsioonide poolt seadusandlike***

	menetluste käigus võetud seisukohtade üle; arvestades, et FRA roll on väga oluline, eriti olukorras, kus mitmes liikmesriigis on täheldatud demokraatia tagasilangust; arvestades, et FRA-le on vaja eraldada täiendavaid inimressursse ja rahalisi vahendeid, et viia ellu uusi projekte, mille amet on kindlaks määranud pärast sidusrühmadega konsulteerimist, ning et suurendada ameti suutlikkust jälgida põhiõiguste kohaldamist ja nende rikkumisi;
[5] FRA arvamus 1/2017, 10. aprill 2017.	[5] FRA arvamus 1/2017, 10. aprill 2017.
[6] FRA arvamus 4/2018, 24. september 2018.	[6] FRA arvamus 4/2018, 24. september 2018.
[7] FRA Focus, 11. juuni 2020.	[7] FRA Focus, 11. juuni 2020.

Muudatusettepanek 71

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Za. arvestades, et teadmised harta kohta on liikmesriikides erinevad; arvestades, et endiselt on puudu põhiõigustealasest asjatundlikkusest ja teadmised kaebuste esitamise mehhanismide kohta riiklikul tasandil on endiselt piiratud; arvestades, et see mõjutab harta tõlgendamist ja rakendamist;

Muudatusettepanek 72
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Zb. arvestades, et FRA-l on oluline roll põhiõiguste rikkumiste ennetamisel ELi välispiiridel põhiõiguste harta, Euroopa inimõiguste konventsiooni ning

rahvusvahelise õiguse rakendamise järelevalve kaudu piirihaldus- ja -kontrolliasutuste või avalik-õiguslike asutuste poolt;

Muudatusettepanek 73

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Zc. arvestades, et liikmesriikide kohtutes kasutatakse ja mõistetakse hartat erinevalt; arvestades, et kohtunikud peaksid rohkem teadvustama liidu õiguse ja harta kasutamist riiklikes menetlustes;

Muudatusettepanek 74
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Zd. arvestades, et vastavalt organisatsioonide European Implementation Network (EIN) ja Democracy Reporting International (DRI) ühisaruandele Euroopa Kohtu otsuste täitmata jätmise kohta ELi riikides ilmnevad liikmesriikide varasematest andmetest Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmise kohta ühised probleemid, sealhulgas need, mis on seotud kohtusüsteemi ja prokuratuuri sõltumatusega ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja mitmesuguste vähekaitstud rühmade, näiteks LGBTQIA+-kogukonna, varjupaigataotlejate ja roma kogukonnaga seotud otsuste täitmisega[1a];
	[1a] EIN ja DRI, „Justice Delayed and Justice Denied: Report on the Non-

Implementation of European Judgments and the Rule of Law*“ *(Õigusemõistmise edasilükkamine ja sellest keeldumine: aruanne Euroopa kohtuotsuste mittetäitmise ja õigusriigi põhimõtete kohta).

Muudatusettepanek 75
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z e (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Ze. arvestades, et nii harta enda kui ka inimõiguste kui rahvusvahelise õiguse osa alusel valitseb laialdane üksmeel selles, et EL peab välispoliitika valdkonnas tegutsedes võtma arvesse põhiõigusi[1a];
	[1a] Euroopa Parlamendi uuring, „The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework“ (Põhiõiguste harta rakendamine ELi institutsioonilises raamistikus), november 2025.

Muudatusettepanek 76
Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z f (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Zf. arvestades, et surve all tegutsevate inimõiguste organisatsioonide ja kaitsjate kaitsmiseks on kiiresti vaja luua ELi hädaolukorra mehhanism;

Muudatusettepanek 77

Resolutsiooni ettepanek
Põhjendus Z g (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Zg. arvestades, et piirangute kehtestamine, laimukampaaniad ja kodanikuühiskonna kriminaliseerimine on sagenemas ning see tekitab muret; arvestades, et aruandlusnõuded peavad ka edaspidi olema taotletavate eesmärkide saavutamiseks vajalikud ja nendega proportsionaalsed; arvestades, et õiguslikel või rahalistel piirangutel või rünnakutel, nagu humanitaarabi andmise kriminaliseerimine, üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide või nuhkvara kasutamine ning ülemäärase jõu kasutamine õiguskaitseasutuste poolt teatavates liikmesriikides, mis kõik kahjustavad ühinemis-, kogunemis-, sõna- ja teabevabadust, ei ole demokraatlikus ühiskonnas kohta;

Muudatusettepanek 78

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 1

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
1. kinnitab veel kord, et harta on ELi õiguse keskne ja siduv osa, millel on aluslepingutega samaväärne õigusjõud; kinnitab veel kord kohustust tagada ***inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse*** ja ***solidaarsuse*** järjepidev järgimine ja kaitse kogu ELis; rõhutab, et see on juriidiline kohustus, mis on oluline ka ELi legitiimsuse ja usaldusväärsuse säilitamiseks; nõuab, et ELi organid ja liikmesriigid tagaksid harta järgimise kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu otsustega; tuletab meelde, et üksikisikud võivad põhiõiguste rikkumise korral võtta õiguslikke meetmeid;	1. kinnitab veel kord, et harta on ELi õiguse keskne ja siduv osa, millel on aluslepingutega samaväärne õigusjõud; kinnitab veel kord kohustust tagada ***aluslepingutes*** ja ***hartas sätestatud ELi väärtuste*** järjepidev järgimine ja kaitse kogu ELis; rõhutab, et see on juriidiline kohustus, mis on oluline ka ELi legitiimsuse ja usaldusväärsuse säilitamiseks; nõuab, et ELi organid ja liikmesriigid tagaksid harta järgimise kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu otsustega; tuletab meelde, et üksikisikud võivad põhiõiguste rikkumise korral võtta õiguslikke meetmeid;

Muudatusettepanek 79

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 2

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
2. rõhutab, et ***kiired tehnoloogilised, keskkonna-, kliima-*** ja ***ühiskondlikud muutused nõuavad ennetavat lähenemisviisi põhiõiguste kaitsele***; tunnistab, et harta on oluline tegevuskava tagamaks, et tähtsates ja esilekerkivates poliitikavaldkondades***, nagu keskkond, kliima ja tehisintellekt***, austatakse põhiõigusi, sealhulgas ***inimväärikust, võrdsust,*** õigust eraelu puutumatusele ja ***mittediskrimineerimist***;	2. rõhutab, et ***kiiret tehnoloogilist*** ja ***ühiskondlikku arengut tuleks käsitada võimalusi ja edusamme pakkuva edasiviiva jõuna, tagades samal ajal täieliku kooskõla hartaga***; tunnistab, et harta on oluline tegevuskava tagamaks, et tähtsates ja esilekerkivates poliitikavaldkondades austatakse põhiõigusi, sealhulgas õigust ***inimväärikusele, võrdsusele,*** eraelu puutumatusele***, mittediskrimineerimisele*** ja ***keskkonnakaitsele***;

Muudatusettepanek 80

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 2 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	2a. rõhutab, et harta järgimisega on lahutamatult seotud õigusriigi põhimõtte austamine, mis on üks ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ELi põhiväärtusi ja demokraatliku ühiskonna alustala, mis tagab seaduslikkuse, õiguskindluse, täidesaatva võimu omavoli keelu ja tulemusliku kohtuliku kaitse, sealhulgas õiguskaitse kättesaadavuse sõltumatutes ja erapooletutes kohtutes, ning samuti põhiõigused, võimude lahususe, mittediskrimineerimise ja võrdsuse seaduse ees;

Muudatusettepanek 81

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 3

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
3. väljendab heameelt komisjoni algatuste üle edendada hartat ja põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamise strateegia vahekokkuvõtte üle[8];	3. väljendab heameelt komisjoni algatuste üle edendada hartat ja põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamise strateegia vahekokkuvõtte üle[8]; ***tuletab meelde komisjoni võetud kohustust teha 2030. aastaks täielik kokkuvõte koostöös harta jõustamise eest vastutavate peamiste osalejatega; kutsub komisjoni üles tugevdama harta kohaldamist ning hindama edusamme seoses teadlikkusega hartast ning selle kasutamisest ja praktilisest rakendamisest;***
[8] Komisjoni 2. detsembri 2020. aasta teatis „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“ (COM(2020)0711).	[8] Komisjoni 2. detsembri 2020. aasta teatis „Strateegia põhiõiguste harta kohaldamise tugevdamiseks ELis“ (COM(2020)0711).

Muudatusettepanek 82

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 3 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	3a. kutsub komisjoni üles tõhustama iga-aastast aruandlust harta kohaldamise kohta, andes ülevaate harta kohaldamisest kogu ELis ja selle tõhustamise võimalustest, sealhulgas tegema harta iga sätte põhjaliku hindamise ja esitama soovitused liikmesriikidele;

Muudatusettepanek 83

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 4

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
4. tuletab meelde, et EL ja selle liikmesriigid peavad tegutsema kooskõlas hartaga, tagama kõigile inimestele	4. tuletab meelde, et EL ja selle liikmesriigid peavad tegutsema kooskõlas hartaga, tagama kõigile inimestele

põhiõigused, tagama nende edendamise kogu ELis ja kõrvaldama olemasolevad õiguslikud lüngad; rõhutab, kui oluline on tagada, et kõik ELi poliitikavaldkonnad oleksid hartaga kooskõlas;	põhiõigused, tagama nende edendamise kogu ELis ja ***üleilmselt ning*** kõrvaldama olemasolevad õiguslikud lüngad; rõhutab, kui oluline on tagada, et kõik ELi poliitikavaldkonnad***, sealhulgas ELi välis- ja majanduspoliitika,*** oleksid hartaga kooskõlas;

Muudatusettepanek 84

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 5

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
5. rõhutab asjaolu, et harta täielikuks rakendamiseks on vaja tõhusalt kaitsta ohvrite õigusi; väljendab heameelt kuriteoohvrite õiguste direktiivi[9] läbivaatamise üle, ***et kehtestada sätted, millega tagatakse*** ohvrite ***õigus vaadata läbi*** kriminaalmenetluses tehtud ***otsused***, juurdepääs õiglasele hüvitisele ja igakülgsed tugiteenused;	5. rõhutab asjaolu, et harta täielikuks rakendamiseks on vaja tõhusalt kaitsta ohvrite õigusi; ***rõhutab, et kõigil ohvritel peab olema juurdepääs õiguskaitsele ja piisavale toele; märgib, et ELi õigusaktides esineb endiselt lünki;*** väljendab heameelt kuriteoohvrite õiguste direktiivi[9] ***kavandatud*** läbivaatamise üle, ***mille eesmärk on tugevdada*** ohvrite ***õigusi, nagu*** kriminaalmenetluses tehtud ***otsuste läbivaatamine***, juurdepääs õiglasele hüvitisele ja tugiteenused; ***nõuab läbirääkimiste kiiret lõpuleviimist ja kaugeleulatuvaid tulemusi, sealhulgas ohvrite õiguste kaitse tõhustamist;***
[9] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).	[9] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

Muudatusettepanek 85

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 6

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
6. tuletab meelde vajadust parandada soolise ja perevägivalla ohvrite juurdepääsu õigusemõistmisele ning viia õigusaktid kooskõlla rahvusvaheliste kohustustega, nagu vägistamise õiguslikud määratlused, mis põhinevad nõusoleku puudumisel, nagu on sätestatud Istanbuli konventsioonis, naiste suguelundite moonutamine ja sooline kübervägivald;	6. tuletab meelde vajadust parandada soolise ja perevägivalla***, eriti vägivalla erivormide, sealhulgas seksuaalvägivalla ja vägistamise*** ohvrite juurdepääsu õigusemõistmisele ning viia õigusaktid kooskõlla rahvusvaheliste kohustustega, nagu vägistamise õiguslikud määratlused, mis põhinevad nõusoleku puudumisel, nagu on sätestatud Istanbuli konventsioonis, naiste suguelundite moonutamine ja sooline kübervägivald; ***kordab oma üleskutset komisjonile tunnistada sooline vägivald ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohaselt uueks ELi kuriteoliigiks, et võidelda soolise vägivalla kõigi vormide vastu;***

Muudatusettepanek 86

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
7. rõhutab võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist kui põhiõigusi, mis on sätestatud hartas, millega keelatakse diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, samuti kultuurilise, usulise ja keelelise mitmekesisuse austamist; ***väljendab sügavat muret haavatavate rühmade, sealhulgas LGBTQIA+-inimeste vastu suunatud diskrimineerivate meetmete pärast kogu Euroopas; kutsub liikmesriike üles täielikult täitma oma kohustusi; nõuab tungivalt, et komisjon algataks harta rikkumise korral rikkumismenetlused; rõhutab püsivaid õiguslikke lünki ja nõrku***	7. rõhutab võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist kui põhiõigusi, mis on sätestatud hartas, millega keelatakse diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, samuti kultuurilise, usulise ja keelelise mitmekesisuse austamist;

jõustamismehhanisme; kutsub nõukogu üles jõudma horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi suhtes viivitamata kokkuleppele;

Muudatusettepanek 87

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7a. väljendab sügavat muret diskrimineerivate meetmete ning vaenukõne ja vaenukuritegude pärast kogu Euroopas, mis on suunatud haavatavas olukorras olevatele isikute vastu, nagu lapsed, naised, rassistatud ja etnilised kogukonnad, LGBTIQ+-kogukonna liikmed, rändajad ja varjupaigataotlejad, puuetega inimesed ja eakad; nõuab, et EL jätkaks meetmete võtmist haavatavate rühmade vastu suunatud diskrimineerimise, vaenukõne ja vaenukuritegude vastu, et tagada hartas sätestatud põhiõiguste täielik austamine kõigi isikute puhul;

Muudatusettepanek 88
Punkt 7 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7b. taunib asjaolu, et teatavad liikmesriigid jätkavad selliste seaduste ja poliitika rakendamist või säilitamist, millega õõnestatakse hartas sätestatud põhiõigusi; rõhutab tungivalt, et need tavad on vastuolus hartas sätestatud põhiõigustega, sealhulgas inimväärikuse austamine, era- ja perekonnaelu austamine, isikuandmete kaitse, sõna- ja kogunemisvabadus, teabevabadus, võrdsus seaduse ees, mittediskrimineerimine, võrdõiguslikkus, lapse õigused ning liikumis- ja

elukohavabadus;

Muudatusettepanek 89

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7c. on sügavalt mures mõnes liikmesriigis nn LGBTIQ-propaganda ja sooideoloogia vastu võitlemise ettekäändel kehtestatud diskrimineerivate meetmete pärast; rõhutab, et kui liikmesriigid hoiavad kõrvale ELi õiguse, eelkõige harta kohaldamisest, peab komisjon tegutsema kiiresti ja otsustavalt;

Muudatusettepanek 90

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 d (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7d. väljendab muret selle pärast, et mõned traditsioonilised rahvus- ja keelevähemused kogevad ELis era- ja avalikus sfääris jätkuvalt diskrimineerimist; peab kahetsusväärseks, et komisjoni aastaaruannetes harta kohaldamise kohta ei ole endiselt piisavalt käsitletud traditsiooniliste rahvus- ja keelevähemustega seotud õiguste ja põhimõtete edendamist; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks harta artikli 21 kohaselt oma aruannetes kõigi diskrimineerimise vormide põhjaliku käsitlemise; palub komisjonil toetada järjepidevamat põhiõigustel rajanevat lähenemisviisi vähemuste õiguste kaitsmisele ELi õigussüsteemis ning tugevdada ELi alusväärtuste kaitseks tehtavate laiemate jõupingutuste kaudu võrdõiguslikkust, inimõiguste austamist ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õigusi;

Muudatusettepanek 91

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 e (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7e. on mures sundsteriliseerimise kasutamise pärast puuetega inimeste suhtes; rõhutab, et seda võimaldavad riikide õigusaktid on jätkuvalt hartaga vastuolus; tuletab meelde, et sundsteriliseeritud puuetega inimesed ei saa seega kasutada samal tasemel õigust luua perekond; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kasutaksid täielikult ära vahendeid ja kehtivaid õigusakte, et tagada puuetega inimeste osalemine poliitikas ja nende õigus asuda poliitilisele ametikohale;

Muudatusettepanek 92

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 f (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7f. taunib võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise poliitika valdkonnas tehtud edusammude puudumist mõnes liikmesriigis ning väljendab muret diskrimineerimisvastaste seaduste puuduliku rakendamise pärast; peab kahetsusväärseks, et hoolimata kehtivatest ELi raamistikest, nagu nõukogu direktiiv 2000/78/EÜ, on rakendamisel endiselt lünki, mille tõttu jäävad ohvrid ilma piisavast õigusabist;

Muudatusettepanek 93

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 7 g (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	7g. tuletab meelde, et ELil on õigus ja kohustus võidelda diskrimineerimise vastu, nagu on sätestatud aluslepingutes ja hartas, ning edendada kõigi võrdset kohtlemist; kutsub liikmesriike üles täielikult täitma oma kohustusi; nõuab tungivalt, et komisjon algataks harta rikkumiste korral rikkumismenetlused ning kasutaks rikkumisjuhtumite puhul süstemaatiliselt kiirendatud menetlusi ja Euroopa Liidu Kohtule esitatavaid ajutiste meetmete kohaldamise taotlusi; rõhutab püsivaid õiguslikke lünki ja nõrku jõustamismehhanisme; kutsub nõukogu üles jõudma horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi suhtes viivitamata kokkuleppele;

Muudatusettepanek 94

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 8

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
8. väljendab heameelt uue LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia üle aastateks 2026–2030 (COM(2025)0725) ja kutsub liikmesriike üles uuendama olemasolevaid või võtma vastu uued riiklikud LGBTIQ+ tegevuskavad või strateegiad, et täiendada ELi algatusi tõhusate riiklike meetmetega;	8. väljendab heameelt uue LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia üle aastateks 2026–2030 (COM(2025)0725) ja kutsub liikmesriike üles uuendama olemasolevaid või võtma vastu uued riiklikud LGBTIQ+ tegevuskavad või strateegiad, et täiendada ELi algatusi tõhusate riiklike meetmetega***, ning mitte esitama algatusi, mis võivad kahjustada või kahjustavad otseselt LGBTIQ+-kogukonna liikmete õigusi***;

Muudatusettepanek 95

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 9

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
9. rõhutab asjaolu, et kogu ELis leidub õiguslikke tõkkeid samasooliste partnerluste ja põlvnemise täielikule tunnustamisele ning need tõkked rikuvad hartat, sealhulgas isikute vaba liikumist ja lapse õigusi ning perekonnaelu austamist käsitlevaid sätteid; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu nõukogu määrus, mis käsitleb põlvnemise tunnustamist liikmesriikide vahel; tuletab meelde Euroopa Parlamendi volitust[10] toetada põlvnemise tunnustamist kogu ELis, olenemata sellest, kuidas laps on eostatud, sündinud või milline on tema perekond; kutsub nõukogu üles neid soovitusi täielikult rakendama ja kaitsma laste põhiõigusi, tegutsema lapse parimates huvides, suurendama õiguskindlust ja võitlema diskrimineerimise vastu;	9. rõhutab asjaolu, et kogu ELis leidub õiguslikke tõkkeid samasooliste partnerluste ja põlvnemise täielikule tunnustamisele ning need tõkked rikuvad hartat, sealhulgas isikute vaba liikumist ja lapse õigusi ning perekonnaelu austamist käsitlevaid sätteid***; märgib, et need tõkked kujutavad endast laste õiguste rikkumist, nagu on sätestatud 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonis; rõhutab, et need otsused on osa laiemast LGBTIQ+-inimeste vastasest kampaaniast teatavates liikmesriikides***; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu nõukogu määrus, mis käsitleb põlvnemise tunnustamist liikmesriikide vahel; tuletab meelde Euroopa Parlamendi volitust[10] toetada põlvnemise tunnustamist kogu ELis, olenemata sellest, kuidas laps on eostatud, sündinud või milline on tema perekond; kutsub nõukogu üles neid soovitusi täielikult rakendama ja kaitsma laste põhiõigusi, tegutsema lapse parimates huvides, suurendama õiguskindlust ja võitlema diskrimineerimise vastu; ***kordab oma nõuet ELile tagada samasooliste kooselude ja abielude täielik tunnustamine kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga[1a];***
	[1a] https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=F1105D2B758FFB583CC1CCCAB0B7D24C?text=&docid=306543&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=15355674.
[10] Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2023. aasta seisukoht ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa	[10] Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2023. aasta seisukoht ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa

vanematõendi loomist (ELT C, C/2024/4201, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4201/oj).

vanematõendi loomist (ELT C, C/2024/4201, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4201/oj).

Muudatusettepanek 96
Resolutsiooni ettepanek
Punkt 10

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
10. rõhutab, et soo tunnustamise õiguslike menetluste puudumine rikub põhiõigusi; nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid tagaksid sooidentiteedi õigusliku tunnustamise ametlikes dokumentides ja enesemääramisõiguse, tagaksid sooidentiteedi vastastikuse tunnustamise ja kaitseksid isikuandmeid[11]; mõistab ümberpööramistoimingud ***hukka põhiõiguste rikkumisena***; nõuab tungivalt, et komisjon tegeleks nendega konkreetsete meetmete, tõhusate sanktsioonide ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate abil, võttes arvesse ka Euroopa kodanikualgatust „LGBT+-inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus“;	10. rõhutab, et soo tunnustamise õiguslike menetluste puudumine rikub põhiõigusi; nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid tagaksid sooidentiteedi õigusliku tunnustamise ametlikes dokumentides ja enesemääramisõiguse, tagaksid sooidentiteedi vastastikuse tunnustamise ja kaitseksid isikuandmeid[11]; ***nõuab tervikliku inimõigustel põhineva poliitika jõustamist;*** mõistab ***põhiõiguste rikkumisena hukka*** ümberpööramistoimingud***, nimelt tavad, mille eesmärk on muuta või alla või maha suruda isiku seksuaalset sättumust, sooidentiteeti ja/või soolist eneseväljendust***; nõuab tungivalt, et komisjon tegeleks nendega konkreetsete meetmete, ***sealhulgas vajaduse korral seadusandlike meetmete,*** tõhusate sanktsioonide ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate abil, võttes arvesse ka Euroopa kodanikualgatust „LGBT+-inimeste ümberpööramise toimingute keelamine Euroopa Liidus“;
[11] Kohtuotsus, Üldkohus, 13. märts 2025, C-247/23, ECLI:EU:C:2025:172; kohtuotsus, Üldkohus, 9. jaanuar 2025, C-394/23, ECLI:EU:C:2025:2; kohtuotsus, Üldkohus, 4. oktoober 2024, C-4/23, ECLI:EU:C:2024:845.	[11] Kohtuotsus, Üldkohus, 13. märts 2025, C-247/23, ECLI:EU:C:2025:172; kohtuotsus, Üldkohus, 9. jaanuar 2025, C-394/23, ECLI:EU:C:2025:2; kohtuotsus, Üldkohus, 4. oktoober 2024, C-4/23, ECLI:EU:C:2024:845.

Muudatusettepanek 97

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 10 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	10a. kutsub kooskõlas parlamendi varasemate üleskutsete ja Euroopa Liidu Kohtu asjakohase kohtupraktikaga komisjoni ja liikmesriike üles lisama sugu, sooidentiteet, sooline eneseväljendus ja sootunnused sõnaselgelt kaitstavate tunnustena kõikidesse diskrimineerimisvastastesse õigusaktidesse ning töötama välja poliitikameetmed, mis võimaldavad intersoolistel ja mittebinaarsetel isikutel saada nende identiteeti kajastavaid dokumente;

Muudatusettepanek 98

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 11

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
11. märgib, et nii komisjon kui ka FRA teatasid vaenukuritegude ja vaenukõne muret tekitavast suurenemisest; mõistab teravalt hukka vaenukuritegude ja vaenukõne leviku; rõhutab, et see kujutab endast suurt ohtu põhiõiguste austamisele; rõhutab, et selles valdkonnas puuduvad terviklikud ELi õigusaktid; ***nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid vastu otsuse lisada vaenukõne ja vaenukuriteod ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliikide hulka; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks olemasolevates kuriteovaldkondades lisavõimalusi teha ettepanekuid õigusaktide kohta, mille eesmärk on võidelda vaenukõne ja vaenukuritegude, sealhulgas sooidentiteedil ja seksuaalsel sättumusel põhineva vaenukõne ja vaenukuritegude vastu;***	11. märgib, et nii komisjon kui ka FRA teatasid ***üksikisikute vastu suunatud*** vaenukuritegude ja vaenukõne muret tekitavast suurenemisest ***mitmes liikmesriigis, mida on süvendanud poliitiline retoorika ja asjakohaste seaduste ebapiisav jõustamine; rõhutab, et mõned liikmesriigid ei ole suutnud isikuid vaenukuritegude eest tulemuslikult vastutusele võtta ega pakkuda ohvritele piisavat tuge, mis vähendab usaldust kohtusüsteemide vastu ja mille tõttu ei ole põhiõiguste austamine tagatud***; mõistab teravalt hukka vaenukuritegude ja vaenukõne leviku***, sealhulgas internetis ja kui seda levitavad avaliku sektori asutused***; rõhutab, et see kujutab endast suurt ohtu põhiõiguste austamisele; rõhutab, et selles valdkonnas puuduvad terviklikud ELi õigusaktid;

Muudatusettepanek 99

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 11 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	11a. mõistab teravalt hukka antisemitismi sagenemise ELis ning mis tahes muud liiki vaenulikkuse ja vägivalla usukogukondade vastu, sealhulgas rünnakud pühakodade ja haridusasutuste vastu, õpilaste ahistamise ja holokausti mälestusmärkide rüvetamise; hoiatab eskaleeruvate antisemiitlike tegude eest ning nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid kiirendaksid antisemitismi vastu võitlemise ja juudi eluviisi edendamise ELi strateegia rakendamist ning võtaksid asjakohaseid meetmeid antisemitismi vastu võitlemiseks täielikus kooskõlas hartaga;

Muudatusettepanek 100

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 11 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	11b. on sügavalt mures asjaolu pärast, et diskrimineerimine ning vaenukõne ja vaenukuriteod nii internetis kui ka väljaspool seda on kogu ELis sagenemas, ning mõistab selle kindlalt hukka; rõhutab vajadust võidelda diskrimineerimise kõigi vormide vastu ELis, sealhulgas selliste püsivate diskrimineerimise vormide vastu nagu islamofoobia ja romavastasus, ning koguda andmeid juhtumite jälgimiseks; palub komisjonil ja liikmesriikidel võtta meetmeid nende kiire leviku tõkestamiseks; nõuab lisaks vaenust ajendatud ohvristamise ohus olevate isikute tugevamat kaitset;

Muudatusettepanek 101

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 11 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	11c. nõuab lisaks tungivalt, et liikmesriigid võtaksid vastu otsuse lisada vaenukõne ja vaenukuriteod ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliikide hulka; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks praegustes kuriteovaldkondades lisavõimalusi teha ettepanekuid õigusaktide kohta, mille eesmärk on võidelda vaenukõne ja vaenukuritegude, sealhulgas sooidentiteedil, seksuaalsel sättumusel ja sootunnustel põhineva vaenukõne ja vaenukuritegude vastu;

Muudatusettepanek 102

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 12

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
12. nõuab tõhusaid kaitsemeetmeid ***turvalise internetikeskkonna tagamiseks ning vihkamise, diskrimineerimise*** ja ***desinformatsiooni vastu võitlemiseks; rõhutab, et need*** õõnestavad inimväärikust, turvalisust ja demokraatlikku osalemist; nõuab, et EL võtaks konkreetseid meetmeid ebaseadusliku veebisisu leviku vastu; ***nõuab, et täielikult rakendataks*** ELi ***poliitikat*** üksikisikute ***õiguste kaitseks***;	12. nõuab tõhusaid kaitsemeetmeid***, et tagada turvaline internetikeskkond; rõhutab, et vaenukuriteod, vaenukõne, diskrimineerimine*** ja ***desinformatsioon*** õõnestavad inimväärikust, turvalisust ja demokraatlikku osalemist***, ning tuletab meelde, et kõige sagedasemad sihtmärgid on naised ja vähekaitstud rühmad[1a]***; nõuab, et EL võtaks konkreetseid meetmeid ebaseadusliku veebisisu leviku vastu; ***kutsub lisaks liikmesriike üles tagama selliste*** ELi ***poliitikameetmete nagu digiteenuste määruse, tehisintellekti käsitleva määruse ja Euroopa meediavabaduse määruse täieliku ja nõuetekohase rakendamise, et kaitsta*** üksikisikute ***õigusi***;

[1a] FRA aruanne, „Online Content Moderation – Current challenges in detecting hate speech“ (Veebisisu modereerimine – praegused probleemid vaenukõne tuvastamisel), 2023.

Muudatusettepanek 103

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 12 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	12a. väljendab heameelt digitaalsete osalemisvahendite suurenenud leviku üle ja nõuab nende laialdasemat kasutamist kodanike tugevamaks kaasamiseks, tingimusel et eraelu puutumatuse, andmekaitse ja võrdse juurdepääsu kaitsmiseks on kehtestatud tugevad kaitsemeetmed; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et tehnoloogilist innovatsiooni, sealhulgas tehisintellekti, arendatakse ja kasutatakse viisil, mis austab täielikult hartat, edendab läbipaistvust ja tugevdab põhiõigusi, mitte ei kahjusta neid;

Muudatusettepanek 104

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 13

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
13. kutsub komisjoni üles tagama***, et Euroopa ühise varjupaigasüsteemi valdkonnas järgitaks täielikult hartat ja varjupaigaõigust ning kohaldataks ühetaoliselt*** ELi ***õiguses sätestatud nõudeid***; ***tuletab meelde, kui oluline on teha süstemaatilisi põhiõiguste mõjuhinnanguid; mõistab hukka kõik*** põhiõiguste ***rikkumised***, üksikisiku õiguste ja vabaduste ***põhjendamatu piiramise***, sealhulgas ***ebainimliku*** või ***alandava***	13. kutsub komisjoni üles tagama ***harta, sealhulgas harta artikliga 18 tagatud varjupaigaõiguse täieliku järgimise vastavalt 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsioonile ja 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundi protokollile ning kooskõlas aluslepingute ja*** ELi ***õigusaktidega***; ***nõuab tungivalt, et liikmesriigid täidaksid oma kohustusi, et vältida mis tahes*** põhiõiguste ***rikkumist***, üksikisiku õiguste ja vabaduste

kohtlemise;	***põhjendamatut piiramist***, sealhulgas ***ebainimlikku*** või ***alandavat kohtlemist***;

Muudatusettepanek 105

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 13 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	13a. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid täielikus kooskõlas hartaga paremini rändajate, pagulaste ja varjupaigataotlejate õiguste kaitse, sealhulgas inimlike ja väärikate vastuvõtutingimuste ja tagasisaatmismenetluse, õiglaste menetluste ning õigusabi kättesaadavuse kaudu;

Muudatusettepanek 106

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 15 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	15a. nõuab, et ELi institutsioonid alustaksid dialoogi Euroopa Nõukogu ja riikide valitsustega, et tagada inimõiguste tõhus kaitse; tuletab meelde, et hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata ainult seadusega ning austades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust;

Muudatusettepanek 107

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 15 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	15b. nõuab tõelise soolise võrdõiguslikkuse tagamist kooskõlas

	Euroopa sotsiaalõiguste samba 2. ja 3. põhimõttega; nõuab lisaks, et kaitstaks harta artiklis 31 sätestatud õigust headele ja õiglastele töötingimustele kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba 6. põhimõttega, edendades sel viisil sotsiaalset kaasatust ja vähendades vaesusriski;

Muudatusettepanek 108

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
16. nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid hartat täielikult, ja rõhutab nende kohustust edendada harta kohaldamist riigi tasandil; ***nõuab riiklikele haldusasutustele, kohtutele ja seadusandjatele sihtotstarbelisi koolitusmooduleid harta rakendamise kohta; väljendab heameelt piiriülese teabevahetuse üle, millega edendatakse vastastikust jagamist ja häid tavasid; nõuab teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, mille eesmärk on võimaldada üksikisikutel oma õigused täielikult omaks võtta***;	16. ***väljendab muret selle pärast, et liikmesriikide kohtutes kasutatakse riigisisestes menetlustes hartat endiselt vähe; tuletab meelde, et hartat tuleb kohaldada täielikus kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga, tunnistades samal ajal ka Euroopa sotsiaalharta ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tähtsust;*** nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid hartat täielikult, ***kasutades ära selle täit potentsiaali,*** ja rõhutab nende kohustust edendada harta kohaldamist riigi tasandil; ***kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike selle tagamisel, et kogu ELis kasutataks liikmesriikide kohtutes hartat***;

Muudatusettepanek 109

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16a. nõuab riiklikele haldusasutustele, kohtutele ja seadusandjatele sihtotstarbelisi ja kohustuslikke koolitusmooduleid harta rakendamise kohta; väljendab heameelt piiriülese teabevahetuse üle, millega edendatakse vastastikust teabejagamist ja häid tavasid;

	nõuab teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, mille eesmärk on võimaldada üksikisikutel oma õigused täielikult omaks võtta; kutsub komisjoni üles levitama selget ja praktilist teavet selle kohta, millal ja kuidas hartat kohaldatakse ning millal ja kuidas kodanikud saavad taotleda õiguskaitset; palub, et komisjon jälgiks üldsuse teadlikkust hartast ja annaks selle kohta aru tulevaste Eurobaromeetri uuringute kaudu ning hindaks teadlikkuse suurendamise meetmete mõju;

Muudatusettepanek 110

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 16 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	16b. on väga mures asjaolu pärast, et enne, kui komisjon seadusandliku ettepaneku vastu võtab, ei tehta süstemaatilist mõju hindamist; tuletab meelde, kui oluline on teha süstemaatilisi põhiõiguste mõjuhinnanguid, sealhulgas siseasjades; nõuab, et põhiõiguste ja muude ELi väärtuste järgimist kogu ELis hinnataks sidusamalt ja terviklikumalt; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon täidaks oma kohustusi ja viiks seadusandliku ettepaneku väljatöötamisel, rakendamisel ja läbivaatamisel või rahvusvaheliste lepingute raames ellu põhjalikud põhiõiguste mõjuhinnangud; nõuab FRA kaasamist;

Muudatusettepanek 111

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 17

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
17. nõuab tungivalt, et komisjon	17. nõuab tungivalt, et komisjon

kaitseks hartat ja liidu õiguskorda, ***kasutades*** täielikult ära rikkumismenetlusi; kutsub komisjoni üles tagama põhiõiguste ja liidu väärtuste järjepideva ja tõhusa kaitse, võttes kasutusele eeskirjadel põhineva ja süstemaatilise jõustamismudeli, et võidelda harta, aluslepingute ja liidu õiguse rikkumiste vastu;	kaitseks hartat ja liidu õiguskorda, ***jälgides eelkõige tähelepanelikult ja täpselt põhiõiguste küsimustega seotud Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmist, et hinnata täitmata jätmise mõju ja võtta meetmeid; nõuab lisaks tungivalt, et komisjon*** kasutaks täielikult ära ***kõiki olemasolevaid täitmise tagamise vahendeid, sealhulgas*** rikkumismenetlusi ***ja rahalist survet, et tegeleda Euroopa Liidu Kohtu otsuste liikmesriikidepoolse täitmata jätmisega, juhtides täiendavate tõenditena tähelepanu seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustele***; kutsub komisjoni üles tagama põhiõiguste ja ***muude ELi lepingu artiklis 2 sätestatud*** liidu väärtuste järjepideva ja tõhusa kaitse, võttes kasutusele eeskirjadel põhineva ja süstemaatilise jõustamismudeli, et võidelda harta, aluslepingute ja liidu õiguse rikkumiste vastu;

Muudatusettepanek 112

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 17 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	17a. rõhutab, et ELi institutsioonidel, eelkõige parlamendil, on tähtis roll selle tagamisel, et kõik ELi õigusaktid oleksid õigusloomeprotsessi igas etapis hartaga täielikult kooskõlas, ning nii ELi asutustes kui ka liikmesriikides harta kohaldamise jälgimisel; soovitab tihedamat koostööd ELi ja riikide parlamentide vahel parlamentidevaheliste dialoogide ja ühiste kontrollimehhanismide kaudu, et soodustada harta järjepidevat rakendamist ja tugevdada kogu ELis põhiõiguste kaitse demokraatlikku järelevalvet;

Muudatusettepanek 113

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 17 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	17b. rõhutab, et harta järgimise kontroll peab olema ELi õigusriigi tagamise vahendite lahutamatu osa ja täielikult kajastuma nende vahenditega seotud järelmeetmetes; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama iga-aastast õigusriigi mehhanismi, kaasates veelgi rohkem hartaga seotud näitajaid, tagades soovituste järelmeetmed ning tõhustades riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil dialoogi sidusrühmadega;

Muudatusettepanek 114
Resolutsiooni ettepanek
Punkt 18

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
18. rõhutab Euroopa Liidu Kohtu tähtsust harta nõuetekohase järgimise tagamisel; tuletab meelde, et Euroopa Liidu Kohtu otsuste ühetaoline ja õigeaegne rakendamine on liikmesriikide jaoks siduv kohustus; ***kutsub komisjoni üles tõhustama*** Euroopa Liidu Kohtu ***otsuste rakendamise järelevalvet läbipaistvamate vahendite abil, kasutama täielikult ära rikkumismenetlusi ja taotlema vajaduse korral ajutiste meetmete kohaldamist***;	18. rõhutab Euroopa Liidu Kohtu ***ja Euroopa Inimõiguste Kohtu*** tähtsust harta nõuetekohase järgimise tagamisel; tuletab meelde, et Euroopa Liidu Kohtu otsuste ühetaoline ja õigeaegne rakendamine on liikmesriikide jaoks siduv kohustus; ***rõhutab, et põhjalikum ja sihipärasem andmete kogumine selle kohta, kuidas liikmesriigid täidavad*** Euroopa Liidu Kohtu ***ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid, võimaldab teadlikumat arutelu täitmata jätmise ulatuse üle***;

Muudatusettepanek 115

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 18 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	18a. kutsub komisjoni üles jälgima ja

	tagama tõhustatud andmekogumist ning Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste, eelkõige muude kui rikkumismenetlustest tulenevate otsuste rakendamise süsteemset ja põhjalikku järelevalvet ning järelmeetmeid; kutsub lisaks komisjoni üles kasutama täielikult ära rikkumismenetlusi, sealhulgas läbipaistvamate vahendite kasutamise kaudu, ning taotlema vajaduse korral kiirendatud menetluste ja ajutiste meetmete kohaldamist; kutsub komisjoni ühtlasi üles toetama liikmesriike, et need koguksid tulemuslikumalt võrreldavaid eristatud andmeid, mis on vajalikud diskrimineerimist, ebavõrdsust ja põhiõiguste rikkumisi käsitleva tõenduspõhise poliitika väljatöötamiseks;

Muudatusettepanek 116

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 18 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	18b. kutsub liikmesriike üles kiiresti täitma Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid; kutsub komisjoni üles jälgima objektiivsete kriteeriumide ja selgete järelmeetmete abil Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu demokraatia, õigusriigi ja põhiõigustega seotud otsuste rakendamist ELi riikides; kutsub lisaks komisjoni üles lisama oma järeldused täielikult iga-aastastesse õigusriigi olukorda käsitlevatesse aruannetesse;

Muudatusettepanek 117

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 18 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	18c. kutsub komisjoni üles tagama, et ELi rahalisi vahendeid oleks võimalik kasutada ka nende algatuste toetamiseks, mille eesmärk on tõhustada Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Euroopa Liidu Kohtu otsuste rakendamist; rõhutab kodanikuühiskonna organisatsioonide toetavat rolli nende kohtuotsuste rakendamise edendamisel;

Muudatusettepanek 118

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 20

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
20. rõhutab võrdõigusasutuste olulist rolli harta ***liikmesriikides*** rakendamise tagamisel ja hindamisel; kutsub liikmesriike üles tagama võrdõigusasutuste sõltumatuse, volitused ja ressursid kooskõlas hiljuti vastu võetud direktiividega võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta[13];	20. rõhutab ***riiklike inimõiguste asutuste,*** võrdõigusasutuste ***ja ombudsmani institutsioonide*** olulist rolli harta***, sealhulgas ühissätete määruse kohaste hartat käsitlevate horisontaalsete eeltingimuste*** rakendamise tagamisel ja hindamisel ***liikmesriikides ning harta ühtsema tõlgendamise edendamisel***; kutsub liikmesriike üles tagama võrdõigusasutuste sõltumatuse, volitused ja ressursid kooskõlas hiljuti vastu võetud direktiividega võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta[13];
[13] Nõukogu 7. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1499 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta isikute võrdse kohtlemise valdkonnas sõltumata isiku rassilisest või etnilisest päritolust, isikute võrdse kohtlemise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes sõltumata isiku usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja	[13] Nõukogu 7. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1499 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta isikute võrdse kohtlemise valdkonnas sõltumata isiku rassilisest või etnilisest päritolust, isikute võrdse kohtlemise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes sõltumata isiku usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja

pakkumisega ning millega muudetakse direktiive 2000/43/EÜ ja 2004/113/EÜ (ELT L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1500 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL (ELT L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).	pakkumisega ning millega muudetakse direktiive 2000/43/EÜ ja 2004/113/EÜ (ELT L, 2024/1499, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1500 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL (ELT L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

Muudatusettepanek 119

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 20 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	20a. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama võrdõigusasutustele, riiklikele inimõiguste asutustele ja ombudsmani institutsioonidele piisava rahastamise ning kaasama neid selle tagamisse, et ELi vahendeid kavandatakse, hallatakse ja jälgitakse viisil, mis austab ja edendab põhiõigusi;

Muudatusettepanek 120

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 20 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	20b. tuletab meelde, et harta kohaldamine laieneb ka justiits- ja siseküsimustega tegelevatele asutustele, sealhulgas Frontexile ja Europolile; kutsub justiits- ja siseküsimustega tegelevaid asutusi üles hartat täielikult järgima; kutsub komisjoni üles

	tähelepanelikult jälgima, kuidas ELi asutused hartat järgivad, ja lisama oma järeldused asutuste hindamistesse, sealhulgas hindamisel kasutatavasse metoodikasse;

Muudatusettepanek 121

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 20 c (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	20c. toonitab piirkondade, omavalitsuste ja linnade tähtsat rolli põhiõiguste kaitsmisel; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid toetaksid kohalikke omavalitsusi õiguste igapäevasel praktilisel kasutamisel ja kodanike võimestamisel, tuginedes FRA aruandele „Human Rights Cities in the EU – A Framework for Reinforcing Rights Locally“ (Inimõiguste linnad ELis – raamistik õiguste tugevdamiseks kohalikul tasandil);

Muudatusettepanek 122

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 21

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
21. rõhutab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid ja inimõiguste kaitsjad on harta edendamisel ja kaitsmisel väga tähtsad; ***nõuab***, et ***EL rahastaks kodanikuühiskonda järjepidevalt ja piisavalt; mõistab hukka kõik õiguslikud piirangud või rünnakud ja ülemäärase jõu kasutamise teatavates liikmesriikides, mis kahjustavad ühinemis-, kogunemis- ja sõnavabadust***;	21. rõhutab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid ja inimõiguste kaitsjad on harta edendamisel ja kaitsmisel väga tähtsad; ***tuletab meelde, et kooskõlas ELi lepingu artikli 11 lõikega 2 peavad kõik ELi institutsioonid säilitama esindusorganisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistva ja regulaarse dialoogi; rõhutab sellega seoses eelkõige***, et ***juurdepääs struktuurifondidele on üldsuse osalemise tagamise eeltingimus; tuletab meelde komisjoni poliitilistes suunistes võetud***

kohustust tõhustada koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kellel on eriteadmised ja oluline roll spetsiifiliste ühiskondlike küsimuste ja põhiõiguste kaitsmisel; tuletab seetõttu meelde, kui oluline on, et kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid ka edaspidi eelkõige ELi rahastamise kaudu osaleda sellistes tegevustes nagu toetustegevus, meeleavaldused, kodanikuühiskonna tegutsemisruumi edendamine ja kaitse, uuriv ajakirjandus ja kohtumenetlused ning et need tegevused oleksid asjaomastes rahastamisprogrammides ka edaspidi rahastamiskõlblikud ja neile tehtaks kättesaadavaks piisavalt sihtotstarbelisi rahalisi vahendeid;

Muudatusettepanek 123

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 21 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	21a. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama kodanikuühiskonnale järjepidevate ja piisavate rahaliste vahendite eraldamise;

Muudatusettepanek 124

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 21 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	21b. rõhutab meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse kui õigusriigi lahutamatute osade kaitsmise tähtsust ning toonitab vajadust kaitsta ajakirjanikke ähvarduste, üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide ja poliitiliselt motiveeritud surve eest; nõuab, et võetaks otsustavaid meetmeid

	põhiõiguste, täpsemalt kogunemis- ja ühinemisvabaduse ning sõna- ja teabevabaduse rikkumise vastu ning kõigi olemasolevate ELi vahendite täielikku kasutamist ELi õiguse ja väärtuste rikkumiste käsitlemiseks; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles parandama kodanikuühiskonna õiguskeskkonda, tagades, et kõigi meetmete puhul, millega piiratakse ühenduste õigust otsida, kindlustada ja kasutada ressursse, järgitakse üht Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 11 lõikes 2 ja harta artikli 52 lõikes 1 sätestatud õiguspärastest eesmärkidest;

Muudatusettepanek 125

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 22

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
22. nõuab ELi ja riiklike organite suuremat kaasamist kodanikuühiskonna, riikide parlamentide ja muude sidusrühmadega, et suurendada läbipaistvust ja kaasatust harta kohaldamisel; rõhutab, et laiapõhjaline dialoog ja osaluspõhised lähenemisviisid on olulised õigustega seotud probleemide kindlakstegemiseks ja tõhusate õiguskaitsevahendite tagamiseks; rõhutab, et see mitut sidusrühma hõlmav kaasamine tugevdab demokraatlikku legitiimsust ja vastutust, tugevdades ELi ***identiteeti*** liiduna, mis põhineb ühistel väärtustel ja inimõiguste austamisel;	22. nõuab ELi ja riiklike organite suuremat ***ja süstemaatilisemat*** kaasamist kodanikuühiskonna, riikide parlamentide ja muude sidusrühmadega, et suurendada läbipaistvust ja kaasatust harta kohaldamisel ***ning tagada selle täielik rakendamine ja ühtne tõlgendamine***; rõhutab, et laiapõhjaline dialoog ja osaluspõhised lähenemisviisid on olulised õigustega seotud probleemide kindlakstegemiseks ja tõhusate õiguskaitsevahendite tagamiseks; rõhutab, et see mitut sidusrühma hõlmav kaasamine tugevdab demokraatlikku legitiimsust ja vastutust, tugevdades ELi ***usaldusväärsust*** liiduna, mis põhineb ühistel väärtustel ja inimõiguste austamisel;

Muudatusettepanek 126

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 22 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	22a. peab kahetsusväärseks, et komisjon on eiranud üleskutseid säilitada ja tugevdada kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi eraldiseisva programmina ja suurendada selle rahastamist järgmises mitmeaastases finantsraamistikus; tuletab meelde, kui tähtis on olnud kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm aluslepingutes, hartas ja kohaldatavates rahvusvahelistes inimõiguste konventsioonides sätestatud õiguste ja väärtuste kaitsmisel ja edendamisel, eelkõige toetades kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil tegutsevaid kodanikuühiskonna organisatsioone ning soodustades kodanikuaktiivsust ja demokraatlikku osalemist, et toetada ja edasi arendada avatud, õigustel põhinevaid, demokraatlikke, võrdõiguslikke ja kaasavaid ühiskondi; on seisukohal, et uus programm AgoraEU peab pakkuma kaitsemeetmeid, mis kajastavad vähemalt samaväärset ambitsiooni kui kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm;

Muudatusettepanek 127

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 23

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
23. rõhutab, kui tähtis on ELi ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga, ja ***soovitab komisjonil taotleda*** kiiresti Euroopa Liidu Kohtult õiguslikku arvamust, et viia ühinemisprotsess lõpule; rõhutab, et see samm on oluline, et viia ELi õigusraamistik kooskõlla inimõiguste kaitse rangeimate standarditega;	23. rõhutab, kui tähtis on ELi ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga, ja ***nõuab tungivalt, et komisjon taotleks*** kiiresti Euroopa Liidu Kohtult õiguslikku arvamust, et viia ühinemisprotsess lõpule; rõhutab, et see samm on oluline, et viia ELi õigusraamistik kooskõlla inimõiguste kaitse rangeimate standarditega;

Muudatusettepanek 128

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 23 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	23a. kordab vajadust luua ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanism ning võtta kasutusele tulemustabel, mille eesmärk on jälgida kõigi demokraatiat, õigusriiki ja põhiõigusi käsitlevate Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmist;

Muudatusettepanek 129

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 24

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
24. kutsub Euroopa Ülemkogu üles algatama aluslepingute läbivaatamise ja laiendama harta kohaldamisala, vaadates läbi ***ELi lepingu*** artikli 51 lõike 1, et tagada põhiõiguste universaalne ja tingimusteta kaitse ELi raamistikus;	24. kutsub Euroopa Ülemkogu üles algatama aluslepingute läbivaatamise ja laiendama harta kohaldamisala, vaadates läbi ***harta*** artikli 51 lõike 1, et tagada põhiõiguste universaalne ja tingimusteta kaitse ELi raamistikus;

Muudatusettepanek 130

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 24 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	24a. nõuab harta artikli 51 kohaldamise tugevdamist ELi ja liikmesriikide kohtute vahelise täieliku kooskõla tagamise kaudu, et kindlustada põhiõiguste tõhus kaitse kõigil tasanditel;

Muudatusettepanek 131

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 24 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	24b. nõuab harta artikli 51 lõike 1 kohaldamise tugevdamist, võimaldades selles sätestatud põhiõigustega kaitsta üksikisikuid, kui liikmesriigid tegutsevad ELi pädevuse, st ainupädevuse või jagatud pädevuse valdkonnas, isegi kui EL ei ole seda pädevust veel teostanud;

Muudatusettepanek 132
Resolutsiooni ettepanek
Punkt 25

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
25. nõuab soo, sooidentiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnuste sõnaselget lisamist harta artikli 21 lõikesse 1, et terviklikult võidelda diskrimineerimise vastu;	***välja jäetud***

Muudatusettepanek 133

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 26

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
26. nõuab, et harta artiklisse 37 lisataks Euroopa kliimamäärusega kehtestatud ELi kliimaeesmärgid[14];	***välja jäetud***

[14] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI:

http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj ***).***

Muudatusettepanek 134

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 27

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
27. nõuab, et FRAst saaks sõltumatu inimõiguste amet, millel on oma tegevuses suurem sõltumatus algatada meetmeid harta rikkumiste korral;	27. ***juhib tähelepanu FRA tähtsale rollile põhiõiguste edendamise ja kaitse toetamisel ELis ning rõhutab selle jätkuva panuse väärtust; nõuab, et tugevdataks FRA suutlikkust aidata kaitsta hartas sätestatud õigusi, väärtusi ja vabadusi;*** nõuab, et FRAst saaks sõltumatu inimõiguste amet, millel on oma tegevuses suurem sõltumatus algatada meetmeid harta rikkumiste korral; ***nõuab, et FRA abistaks komisjoni ühtse lähenemisviisi väljatöötamisel põhiõiguste standardite kohaldamiseks ELi rahaliste vahendite suhtes, samuti rahaliste vahendite saamise erikriteeriumide ja järelevalvesuuniste väljatöötamisel;***

Muudatusettepanek 135

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 28 a (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	28a. rõhutab vajadust näha ette süstemaatilised konsultatsioonid asutuste ja institutsioonidega, kellel on eriteadmised põhiõigustest üldiselt ja eelkõige hartast; osutab sellega seoses FRA-le ning Euroopa Nõukogu ja ÜRO asjakohastele organitele;

Muudatusettepanek 136

Resolutsiooni ettepanek
Punkt 28 b (uus)

Resolutsiooni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	28b. nõuab kõigi kodanike laiemat ja tõhusamat juurdepääsu õiguskaitsevahenditele, eriti juhul, kui liikmesriikide kohtunikel on takistusi eelotsusetaotluste esitamisel – näiteks liikmesriikides, mille suhtes kohaldatakse ELi lepingu artikli 7 kohaseid menetlusi – või kui probleemid on seotud ELi institutsioonide, asutuste või organite muude kui seadusandlike aktidega; rõhutab, et Euroopa Liidu Kohtule juurdepääsu lihtsustamine tugevdaks õigusalast dialoogi, tagaks ELi õiguse ühetaolise kohaldamise ja edendaks põhiõiguste kaitset kogu liidus;

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab arvamuse raportöör, et kasutas arvamuse koostamisel oma arvamuses toimikuga seotud küsimuste kohta sisendmaterjali, mida ta sai järgmistelt huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse,[1] või järgmistelt kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt:

1. Huvide esindajad, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse
ILGA-Europe
Liberties
Bridge EU
Save the Children

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab arvamuse raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.

Arvamuse raportöör kinnitab oma ainuvastutusel, et ei kasutanud oma arvamuses mingit sisendmaterjali huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse,[1] ega kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt loetleda käesolevas lisas.

[1] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	27.1.2026
Lõpphääletuse tulemus	+: 45 –: 24 0: 5

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS
NÕUANDVAS KOMISJONIS

45	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Caterina Chinnici, Paulo Cunha, Lena Düpont, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Liudas Mažylis, Verena Mertens, Ana Miguel Pedro, Tomas Tobé, Pekka Toveri, Axel Voss, Michał Wawrykiewicz, Marta Wcisło, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Renew	Abir Al-Sahlani, Barry Andrews, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Anna-Maja Henriksson, Fabienne Keller, Nathalie Loiseau, Nikola Minchev, Dainius Žalimas
S&D	Annalisa Corrado, Jonás Fernández, Isilda Gomes, Marina Kaljurand, Juan Fernando López Aguilar, Pierfrancesco Maran, Matjaž Nemec, Aodhán Ó Ríordáin, Sandro Ruotolo, Birgit Sippel, Krzysztof Śmiszek, Cecilia Strada, Alessandro Zan
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Saskia Bricmont, Mélissa Camara, Alice Kuhnke, Katrin Langensiepen, Tineke Strik

24	-
ECR	Sergio Berlato, Stefano Cavedagna, Alessandro Ciriani, Alberico Gambino, Paolo Inselvini, Mariusz Kamiński, Nicola Procaccini, Charlie Weimers
ESN	Mary Khan, Milan Uhrík, Petar Volgin
NI	Erik Kaliňák
PPE	Christophe Gomart, Branko Grims, Nadine Morano
PfE	Tomasz Buczek, Jaroslav Bžoch, Marieke Ehlers, Petra Steger, Hermann Tertsch, Matthieu Valet, Tom Vandendriessche, Roberto Vannacci, Alexandre Varaut

5	0
The Left	Giuseppe Antoci, Konstantinos Arvanitis, Damien Carême, Özlem Demirel, Gaetano Pedulla’

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu